

הקשר בין עוני להשכלה גבוהה 1997-2014

סקירת ספרות

סקירת ספרות זאת נועדה לשמש כרקע לעבודה הבוחנת את הקשר בין עוני להשכלה גבוהה בישראל בין השנים 1997-2014.

הבחירה בשנים אילו אינן מקרית, מדובר בשנים בהן חל גידול ניכר במספר בעלי ההשכלה הגבוהה בישראל, בעיקר כתוצאה מפתיחתן של המכללות האקדמיות ב-1995. פתיחת המכללות נועדה לאפשר לאוכלוסיות נוספות שהתקשו להשתלב באוניברסיטאות, לרכוש השכלה גבוהה. כיום, כעשרים שנה מאוחר יותר ניתן לראות כי אכן מספר האקדמאים בישראל גדל באופן דרמטי (בר-חיים, בלנק ושביט; 2013).

מטרתה של העבודה הנוכחית היא לבחון את הקשר המתקיים בין עוני להשכלה גבוהה, הן במובן של היכולת לרכוש השכלה גבוהה עבור בני מעמד כלכלי נמוך והן במובן של השפעת ההשכלה הגבוהה על המצב הכלכלי.

בסקירה התבססתי על 5 מאמרים מרכזיים, כל אחד מהמאמרים שנבחרו מציג זוויות ודגשים שונים של הנושא.

סקירה

מאמרים של בר-חיים ושותפיו מנסה לבחון את השפעתם של פתיחת שערי האקדמיה בשנות ה-90 על יכולתן של אוכלוסיות חלשות לרכוש השכלה ותעסוקה וכן את ההשפעה על מצבן הכלכלי.

המאמר מראה כי מאז שנות ה-90 חל גידול דרמטי במספר בעלי התואר הראשון. הגידול החל ב-1992 בעקבות הקמת המכללות. מאז 1997 מספר בעלי התואר כמעט והוכפל, ב-1997 היו בישראל 110 אלף בעלי תואר ראשון, ב-2011 מספרם כבר הגיע לכמעט 200 אלף. למרות הגידול הניכר במספר בעלי ההשכלה, המחקר מראה כי באותן שנים גדל מספר המועסקים במקצועות אקדמאיים ב-6% בלבד! (בר-חיים, בלנק ושביט; 2013)

על-פי פוקס הגידול במספר סטודנטים בא לידי ביטוי באופן ברור במספר בעלי התארים בגילאים בוגרים יותר. בשנת 1995 רק 22% מהצעירים בגילאי 31-34 החזיקו בתואר אקדמי, לעומת זאת ב-2011 עלה שיעור המחזיקים בתואר ל-40%!

פוקס מראה כי לגידול הייתה השפעה גם על נושא התעסוקה. אחוז המועסקים בגילאי 31-34 עלה מ-71% ל-76%, עם זאת חשוב לשים לב כי מדובר בעלייה מתונה בהשוואה לעלייה באחוז המשכילים. (פוקס; 2015)